

15. 6. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zánik vyživovací povinnosti rodičů k dítěti

Obecně lze říci, že vyživovací povinnost rodiče k dítěti trvá po dobu, po kterou není dítě schopno se samo živit a je tedy svou výživou odkázáno na rodiče. Tento předpoklad je zakotven v ust. § 911 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku. Dle ust. § 915 odst. 1 občanského zákoníku pak má být životní úroveň dítěte zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Dítětem se pro účely vyživovací povinnosti rozumí příbuzný v linii přímé v prvním stupni, přičemž zde věková hranice 18ti let nepředstavuje zásadní význam, ale uplatní se spíše jen v rovině procesní.

Vyživovací povinnost rodičů k dítěti, tak není omezena věkem dítěte, jak by se mohlo zdát, ale právě výše uvedenou schopností dítěte žít se samo. V případě, že je tak dítě např. studentem vysoké školy, kdy mu jeho studium neumožňuje zabezpečit veškeré své potřeby prací a není v důsledku toho schopno se žít samo, vyživovací povinnost trvá bez ohledu na jeho věk.

K zániku vyživovací povinnosti rodičů přitom dochází ze zákona. Typickým příkladem může být např. ukončení studia a nástup do zaměstnání, kde již dítě dosahuje vlastního příjmu a je tedy zpravidla schopno žít se samo. Této schopnosti přitom může dítě nabýt i před dosažením 18ti let, kdy např. ukončí učební obor a nastoupí do zaměstnání nebo případně uzavře manželství, čímž vzniká nová vyživovací povinnost mezi manžely. **Není přitom vyloučeno, aby vyživovací povinnost rodičů k dítěti zanikla a následně byla obnovena.** Takovou skutečnost si lze představit např. za situace, že by dítě ukončilo studium na gymnáziu, nedostalo se na vysokou školu, v důsledku čeho by šlo na rok pracovat a následně by bylo přijato na vysokou školu, kde by ve studiu řádně pokračovalo.

V praxi se však můžeme setkat i s řadou sporných otázek se zánikem vyživovací povinnosti souvisejících, kdy např. dítě studium úmyslně protahuje, ačkoliv nesměřuje k úspěšnému dokončení, přičemž se ze strany rodičů nechává vyživovat. Uvedená problematika je poměrně zevrubně **řešena v judikatuře Ústavního soudu**, kdy za všechny lze poukázat na usnesení Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 1247/13 ze dne 25. 3. 2014, ve kterém se Ústavní soud vyjadřuje k dané problematice následovně:

*„**Vyživovací povinnost rodiče nelze vnímat jako bezbřehou.** Rozhraničujícím kritériem pro její plnění není, jak je již shora uvedeno, dosažení zletilosti či jiného věku, ale způsobilosti sám se žít. V obecné rovině nezletilí této způsobilosti nabývají dosažením věku 15 let, kdy jsou způsobilí uzavřít pracovněprávní smlouvu, byť jsou i nadále v určitém rozsahu zákoníkem práce chráněni. Jak nastínil již krajský soud, **povinností studujícího nezletilého je cílevědomá a soustavná příprava na budoucí povolání, která ve své podstatě představuje společensky akceptovanou alternativu k výkonu pracovní činnosti. Za situace, kdy studium nezletilého nenese znaky soustavnosti a cílevědomosti, nelze na rodiči spravedlivě požadovat, aby vynakládal peněžní prostředky,***

keré by ve svém výsledku nepřispívaly k osobnímu rozvoji dítěte.... Dovedeno k závěrům ad absurdum, by nezletilý mohl zahajovat a ukončovat své studium ještě řadu let, bez toho, aniž by některé své studium řádně dokončil. Výživné je nezletilému poskytováno rodičem především z toho důvodu, že se připravuje na své budoucí povolání, přičemž se předpokládá úspěšné dokončení studia. Pokud tento prvek není naplněn s vyšší mírou pravděpodobnosti, nelze hovořit o vzniku povinnosti platit potomkovi výživné. ...“

Ačkoliv tak vyživovací povinnost rodičů k dítěti, jak bylo již výše uvedeno, zaniká ze zákona, může nastat okolnost, kdy je nezbytné obrátit se s žalobou na zrušení vyživovací povinnosti na příslušný soud. Pakliže dítě řádně nestuduje, v důsledku čeho zaniklo jeho právo být vyživován a i přes to se na rodiči úhrady výživného např. pod hrozbou podání exekučního návrhu domáhá, nezbyvá rodiči než se **obrátit na soud, aby o zrušení vyživovací povinnosti v případě tohoto sporu rozhodl.**

V souvislosti se zánikem vyživovací povinnosti ať již ke zletilému či nezletilému dítěti, je třeba poukázat i na **trvání vyživovací povinnosti rodičů k zletilému nesvéprávnému dítěti, která zpravidla není nikterak časově omezená a trvá od narození až do smrti.** Na uvedeném závěru přitom nic nemění ani skutečnost, že nesvéprávné dítě pobírá invalidní důchod či jiné sociální dávky, neboť pakliže v důsledku svého postižení není schopno se samo živit, má právo podílet se na životní úrovni svých rodičů, přičemž **mu jeho postižení v žádném případě nemůže být kladeno tíži.** Shodný závěr lze nalézt v nálezu Ústavního soudu ze dne 13. března 2013 sp. zn. **I. ÚS 2306/12**, ve kterém se udává:

„Objektivní nemožnost dítěte živit se samostatně z důvodu těžkého zdravotního postižení vedoucího až ke zbavení způsobilosti k právním úkonům nemůže být přičítána k tíži tohoto dítěte - jež má podle čl. 32 odst. 4 Listiny základní právo na rodičovskou výchovu a péči - v tom smyslu, že by po přiznání sociálních dávek již nemělo mít právo podílet se na životní úrovni svých rodičů (a že by nemělo mít právo na výživné ze strany rodiče). Takto znevýhodněné dítě si své postižení nezpůsobilo, a naopak potřebuje pomoc po všech stránkách, aby jeho život byl co nejvíce snesitelný v rámci již tak značně omezených možností. Důsledky (i majetkové, tj. vyživovací povinnosti) takového postižení dítěte proto musí jít hlavně k tíži toho, kdo (jako racionální bytost) dítě na svět - dobrovolně a při vědomí všech možných důsledků - přivedl, tedy rodiče, pokud to samozřejmě jeho majetkové možnosti objektivně umožňují.“

„Tu je namístě uvést, že názor odvolacího soudu o automatickém zániku vyživovací povinnosti pouze v důsledku přiznání invalidního důchodu a příspěvku na péči je v protikladu i s názorem doktríny. V ní se praví, že **„jestliže dítě nenabude schopnosti samostatně se živit např. z důvodu plné invalidity, vyživovací povinnost rodičů bude trvat po dobu celého jeho života“** (srov. např. Hrušáková, M. a kolektiv. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 398; podobně srov. Kovářová, D. *Rodina a výživné. Vyživovací povinnost rodičů, dětí a dalších příbuzných*. Praha: Leges, 2011, str. 51, nebo Holub, M., Nová, H., Sladká Hyklová, J. *Zákon o rodině: komentář a předpisy souvisící*. Praha: Linde Praha, a. s., 2007, str. 275).“

Závěrem je možné konstatovat, že trvání a zánik vyživovací povinnosti rodičů k dítěti nelze v žádném případě obecně paušalizovat, neboť okolnosti každého jednotlivého případu jsou různé, a tak v případě, že nedojde ke shodě mezi rodiči a dítětem, na tom, že vyživovací povinnost zanikla, bude na soudě, aby veškeré okolnosti v tom či onom konkrétním případě sám posoudil a rozhodl, zda je na místě, aby byla tato vyživovací povinnost zrušena či nikoliv.

JUDr. David Řezníček, Ph.D., LL.M.

Mgr. Alena Hejná

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

U Černé věže 66/3
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247

Fax: +420 383 839 361

e-mail: recepce@reznicek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)